

Έκθεση Σεμιναρίου Pestalozzi

Τίτλος Σεμιναρίου: “Διακυβέρνηση” και συμμετοχικότητα: πιθανές στρατηγικές για ποιοτική εκπαίδευση (“Governance” e Partecipazione: possibili strategie per un’istruzione di qualità)

Κωδικός Σεμιναρίου Συμβουλίου της Ευρώπης:

CoE 2013 0305-0307 Italia

Ημερομηνία διεξαγωγής: 5-7 Μαρτίου 2013

Τόπος: Ancona, Ιταλία

Συμμετέχουσα: Δρ. Παναγιώτα Παπακώστα –

Διευθύντρια Γενικού Εκκλησιαστικού Λυκείου – Γυμνασίου Λαμίας

Το Σεμινάριο στο οποίο είχα τη τιμή να συμμετάσχω, ασχολήθηκε με το θέμα της συμμετοχικότητας στη λήψη αποφάσεων στο σύγχρονο σχολείο. Πιο συγκεκριμένα, εξέτασε τον βαθμό συμμετοχικότητας όλων των φορέων της εκπαίδευσης, του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων, των Μαθητικών Συμβουλίων, του Συλλόγου Διδασκόντων και του Δήμου στο πλαίσιο του σχολείου ως «κοινότητας μάθησης», σχολείου το οποίο λειτουργεί αυτόνομα, με δημοκρατικές διαδικασίες και σεβασμό στις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες τις τοπικής κοινωνίας.

Με αφετηρία τη φιλοξενούσα χώρα, αναζητήθηκαν λειτουργικές πρακτικές ‘διακυβέρνησης’ σχολικών οργανισμών με στόχο να χαραχθούν στρατηγικές οι οποίες, προσαρμοσμένες στο εκπαιδευτικό σύστημα της κάθε χώρας και λαμβάνοντας υπ’ όψη την εκάστοτε κοινωνικο-οικονομική πραγματικότητα, θα μπορούσαν να οδηγήσουν αυτούς τους οργανισμούς στην παροχή ‘ποιοτικότερης’ εκπαίδευσης.

Κοινή διαπίστωση αποτέλεσε η παραδοχή ότι το εκπαιδευτικό σύστημα μιας κοινωνίας είναι αντανάκλαση του κοινωνικού συστήματος στο οποίο εφαρμόζεται και, ταυτόχρονα, η κύρια δύναμη που το συνεχίζει και το ανανεώνει. Ως εκ τούτου, οι αλλαγές που συντελούνται στο κοινωνικο-πολιτικό και

οικονομικό επίπεδο, τόσο στον ευρωπαϊκό όσο και στο παγκόσμιο χώρο, διαπερνούν το εκπαιδευτικό σύστημα από το επίπεδο του κεντρικού σχεδιασμού ως εκείνο της διαχείρισής του.

Δομή – Περιγραφή του Σεμιναρίου

Το εν λόγω Σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στην Ανκόνα, πρωτεύουσα της Περιφέρειας των Marche και στο Ουρμπίνο, πόλη σταθμό στην πορεία της Ιταλίας κατά την πορεία της Αναγέννησης. Συμμετείχαν 40 εκπαιδευτικοί από 9 χώρες του Συμβουλίου της Ευρώπης: Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Μαυροβούνιο και Μολδαβία.

Πρώτη μέρα του Σεμιναρίου: Κατά την πρώτη ημέρα έγιναν εισηγήσεις στελεχών της Ιταλικής Δημόσιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι παρουσίασαν του βασικούς άξονες του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας τους, το εκπαιδευτικό νομοθετικό πλαίσιο και τα βασικά γνωρίσματα του «συμμετοχικού 'ποιοτικού' σχολείου» στη σύγχρονη εποχή των ραγδαίων εξελίξεων και μεταβολών. Συζητήθηκε επίσης εκτεταμένα το θέμα της αυτοαξιολόγησης και της αξιολόγησης του σχολικού οργανισμού και επισημάνθηκε η διαφορετική αντίληψη που κάθε μια από της συμμετέχουσες χώρες έχει για τους όρους αυτούς. Παρουσιάστηκαν τέλος τα αποτελέσματα των εργασιών του Forum της Πράγας του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον βαθμό και τους όρους συμμετοχικότητας,

ήθους και ακεραιότητας στα σχολεία. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν και η παρέμβαση του Γενικού Διευθυντή του Διεθνούς Οργανισμού για το Δικαίωμα στην Εκπαίδευση και την Ελευθερία στη Διδασκαλία (Ο.Ι.Δ.Ε.Λ.) Alfred Fernandez.

Δεύτερη μέρα του Σεμιναρίου: Τη δεύτερη μέρα συγκροτήθηκαν δυο εργαστήρια συζήτησης (workshops), προκειμένου να ακουστούν οι διαφορετικές εμπειρίες και απόψεις των εκπαιδευτικών κάθε χώρας. Σκοπός της δημιουργίας των δυο ομάδων εργασίας από μέλη διαφορετικών κρατών ήταν να υπάρξει δυνατότητα ανταλλαγής διαφορετικών εμπειριών και απόψεων γύρω από τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα, κάτι που θα οδηγούσε στη δημιουργία γόνιμου προβληματισμού και αναζήτησης πρακτικών βελτίωσης των συστημάτων αυτών.

Τα θέματα των workshops ήταν:

- 1) **Συμμετοχή, «διακυβέρνηση» και ποιότητα εκπαίδευσης.** Σε αυτό το εργαστήριο διερευνήθηκε η τρέχουσα ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πραγματικότητα και η δυνατότητα δημιουργίας ενός 'ποιοτικού' σχολείου του μέλλοντος στο οποίο τη λειτουργία θα συμμετέχει, από τη δική του θέση, ο καθένας. Κατέστη αποδεκτό από όλους τους συμμετέχοντες ότι οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί, ως ανοικτά εκπαιδευτικά συστήματα που δέχονται επιδράσεις από εξωτερικούς παράγοντες, επηρεάζονται και διαμορφώνονται από τις μεταβαλλόμενες συνθήκες και τις ανάγκες που κάθε φορά προκύπτουν και οφείλουν να έχουν ως πρωταρχική μέριμνα την αυτοβελτίωσή τους.

2) «Ήθος» και ακεραιότητα για την ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος. Σε αυτήν την ομάδα οι συμμετέχοντες, αφορμώμενοι από σχετική συζήτηση, έκαναν λόγο για την ανάγκη ύπαρξης ενός εκπαιδευτικού οργανισμού που θα προσφέρει ‘παιδεία’ και όχι μόνο ‘εκπαίδευση’, που θα στηρίζεται στα δημοκρατικά ιδεώδη και σε ανθρωπιστικές αξίες, αξίες που θα μετουσιώνονται σε πράξη από όλους τους συμμετέχοντες στη διαδικασία της αγωγής. Τέλος, η συζήτηση επικεντρώθηκε στην αδήριτη ανάγκη άμεσης αντιμετώπισης των περιπτώσεων διαφθοράς στο σύγχρονο σχολείο με σκοπό να περιφρουρηθεί η ‘ποιοτική’ δημόσια εκπαίδευση.

Επέλεξα τον πρώτο θεματικό κύκλο και, μέσα από σύντομες εισηγήσεις, παρουσίασα στα άλλα μέλη της ομάδας μου την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα φιλτραρισμένη μέσα από την προσωπική μου οπτική.

Στο workshop στο οποίο επέλεξα να συμμετάσχω συζητήθηκαν τα κάτωθι θέματα:

- Η κινητικότητα των φορέων της εκπαίδευσης για τη δημιουργία ενός αυτόνομου ‘ποιοτικού’ σχολείου. Ποιες πρωτοβουλίες μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη δημιουργικής συνείδησης των μαθητών και στη διαμόρφωση μελλοντικών ενεργών πολιτών.
- Η έννοια της «συμετοχικότητας» στη «διακυβέρνηση» του αυτόνομου σχολείου και πώς αυτή γίνεται αντιληπτή από τους γονείς, μαθητές, διδάσκοντες αλλά και από τη τοπική κοινωνία. Κοινή διαπίστωση των

συμμετεχόντων υπήρξε ότι το θέμα της συμμετοχικότητας στα διάφορα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα προσεγγίζεται περισσότερο θεωρητικά παρά πρακτικά.

- Από όλους τους συμμετέχοντες τονίστηκε η άποψη ότι η αυτοβελτίωση και η ύπαρξη μιας 'ποιοτικής' εκπαίδευσης, εξαρτάται άμεσα από τη συμμετοχικότητα όλων των φορέων της εκπαίδευσης στον σχολικό οργανισμό και ότι το 'ποιοτικό' σχολείο πρέπει να ανοίξει τις πύλες του στη τοπική κοινωνία. Εξίσου τονίστηκε η ανάγκη συμμετοχής των γονέων στη σχολική ζωή και διαπιστώθηκε ότι αυτό δεν είναι πάντα εφικτό, τόσο στις χώρες του Νότου οι οποίες μαστίζονται από την οικονομική κρίση όσο και στα κράτη που υιοθετούν συγκεντρωτικά εκπαιδευτικά συστήματα.
- Ο τρόπος συμμετοχής των προαναφερθέντων φορέων αγωγής και εκπαίδευσης στη «διακυβέρνηση» του Σχολείου τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Από τους εισηγητές επισημάνθηκαν οι διαφορετικές λειτουργικές πρακτικές που η κάθε χώρα ακολουθεί. Τονίστηκαν τα προβλήματα από την εφαρμογή συγκεντρωτικών εκπαιδευτικών συστημάτων που αγνοούν τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές ιδιομορφίες των τοπικών κοινοτήτων στις οποίες εδρεύουν αυτοί οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί.
- Η ανάγκη οριοθέτησης ενός σαφούς πλαισίου αρμοδιοτήτων, δικαιωμάτων αλλά και υποχρεώσεων των φορέων της εκπαίδευσης στο 'συμμετοχικό' σχολείο. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στη μέριμνα για τα μειονεκτούντα άτομα (μετανάστες, ΑΜΕΑ) και την ανάγκη ενσωμάτωσης και ισότιμης αντιμετώπισής τους στο 'ποιοτικό' σχολείο.

Τρίτη μέρα του Σεμιναρίου: Οι δυο ομάδες εργασίας, αφού κατέγραψαν τα συμπεράσματά τους, τα παρουσίασαν σε ολομέλεια τη τελευταία μέρα του Σεμιναρίου. Ακολούθησε επικοινωνιακή συζήτηση πάνω σε αυτούς τους δυο βασικούς άξονες του Σεμιναρίου, ενώ η δεύτερη ομάδα παρουσίασε και έναν κώδικα δεοντολογίας για τη «συμπεριφορά ήθους και ακεραιότητας στο σχολείο».

Οφέλη συμμετοχής:

Η συμμετοχή μου στο εν λόγω Σεμινάριο υπήρξε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και γόνιμη εμπειρία καθώς μέσα από αυτή:

- 1) Κατέστη δυνατόν να γίνει μια συγκριτική θεώρηση της «διακυβέρνησης» και της «συμμετοχικότητας» στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και έγινε προσπάθεια καθορισμού κριτηρίων εφαρμογής τους στο 'ποιοτικό' σχολείο.
- 2) Η ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πραγματικότητα -σε πολλά σημεία διαφορετική από την ελληνική- απέτέλεσε για μένα αφετηρία γόνιμου προβληματισμού και αναθεώρησης πρακτικών στο ελληνικό σχολείο.
- 3) Στο πλαίσιο του δημοκρατικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης, τονίστηκε η σημασία της συμμετοχής όλων των φορέων αγωγής στο εκπαιδευτικό σύστημα.
- 4) Για μια ακόμη φορά, αναγνωρίστηκε ο καθοριστικός ρόλος του εκπαιδευτικού ως πρωταρχικού συντελεστή στην εκπαιδευτική πράξη. Στο πλαίσιο αυτό σημειώθηκε η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και αυτοβελτίωσής του.
- 5) Στο δημοκρατικό 'ποιοτικό' σχολείο οι γονείς και η τοπική κοινωνία πρέπει να έχουν μια κυρίαρχη θέση αφού η σωστή εκπαίδευση των νέων αποτελεί εγγύηση για μια υγιή κοινωνία.

Θερμές ευχαριστίες θα ήθελα να απευθύνω από καρδιάς στις κ. Rita Renda, Giulietta Breccia και Barbara Bòttari, διοργανώτριες του Σεμιναρίου, για την άψογη οργάνωση και τη φιλοξενία τους.

Λαμία

Παναγιώτα Παπακώστα

22/03/2013